herpy

GEKKOER

Ebenavia inunguis

Ebenavia inunguis er en liten, nattaktiv gekko fra det nordvestlige Madagaskar og Nosy Be, bare omtrent 8 cm inkludert hale. Om dagen skjuler den seg under bark og i dødt tre. Navnet betyr «uten klør», selv om hunnen har små klør på bakføttene. Stellet er forholdsvis enkelt, men avl i fangenskap lykkes bare sjelden.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Madagascar clawless gecko Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**7-8 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-8 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**26-28 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**70 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**60-90 dager** ved 24-27 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ebenavia inunguis er en liten gekko i familien Gekkonidae og typeart for slekten *Ebenavia*, som Oskar Boettger beskrev i 1878. Artsnavnet er latin for «uten klør». Det er misvisende, for hunnen har små klør på tærne på bakføttene, mens hannen mangler dem. Slektsnavnet er dannet etter samleren Carl Ebenau og er verken latin eller gresk.

Hodet er tydelig spisst, og kroppen er dekket av fine, kornete skjell med spredte knuter. Tærne ender i små hefteskiver, og pupillen er loddrett. Ryggen er brun med en lysere stripe langs hver side fra snutespissen til bakbeina, og hos noen bestander fortsetter stripen helt ut på halen. Den opprinnelige halen er spiss og båndet i sort og hvitt, mens en gjenvokst hale er tykkere og oransje. Buken er lysebrun, og kjønnene har samme farger.

Hunnene blir høyst omtrent 8 cm inkludert hale, og halen utgjør omtrent halvparten. Hannene er litt mindre. Målene er fra før oppdelingen av slekten, og størrelsen kan variere mellom bestandene.

Taksonomien har endret seg. Det som tidligere ble regnet som én vidt utbredt art, ble i 2018 delt i flere: *E. boettgeri* ble gjenopprettet, og *E. robusta*, *E. safari* og *E. tuelinae* ble beskrevet som nye arter. *E. inunguis* i snever forstand er knyttet til det nordvestlige Madagaskar og Nosy Be. Eldre angivelser fra Mauritius, Komorene og Pemba hører i dag til andre arter. Dyr i

handelen kan derfor ikke alltid henføres sikkert til arten, og stellerfaringene stammer fra tiden før oppdelingen. Gekkoen beveger seg langsomt og luskende, og den er eggleggende.

Utbredelse og leveområde

Ebenavia inunguis finnes i den nordvestlige delen av Madagaskar og på øya Nosy Be, som er typelokaliteten. Den samlede utbredelsen er ikke nøyaktig avgrenset, fordi arten er blitt delt opp, og fordi mange eldre funn ikke er gjennomgått på nytt.

Eldre angivelser nevner arten fra Mauritius, Komorene, Mayotte og Pemba utenfor Tanzania. Etter revisjonen av slekten hører disse bestandene til andre arter, og kartet viser derfor bare Madagaskar. Funn av arten utenfor Madagaskar kan skyldes feilbestemmelser eller dyr i fangenskap.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Arten er tilpasningsdyktig og lever både i urørt regnskog og i sekundærskog. Noen steder finnes den også i stort antall i hytter og hager. Den lever mest i trærne og gjemmer seg om dagen under bark, i dødt tre og mellom bladene på skrutrær (*Pandanus*) og *Ravenala*. Om natten jakter den etter mat.

Klimaet i det nordvestlige Madagaskar er tropisk med en regntid og en tørketid. Terrarietallene bygger på erfaringer fra fangenskap.

Stell

TERRARIET

Et par kan holdes i et terrarium på 30 × 30 × 30 cm (lengde × bredde × høyde). I et større terrarium kan en hann holdes sammen med noen hunner, og to hanner kan i noen tilfeller også gå sammen uten problemer. Større er en fordel, fordi det gir flere skjul og et mer stabilt klima.

Bekle bak- og sideveggene med naturkork, slik at dyrene får mer klatreflate, og sett stykker av korkbark på skrå mot veggene og på bunnen som skjul. Bunnsubstratet er en blanding av to deler jord og én del sand. Det holdes lett fuktig, men det skal også være et tørt område. Levende planter hører med, for eksempel små madagassiske arter som *Medinilla sedifolia*, *Kalanchoe uniflora* og *Selaginella*, eller små orkideer av slektene *Aerangis*, *Bulbophyllum* og *Angraecum*. En liten vannskål og en liten skål med knust sepiaskall gjør innredningen ferdig.

Terrariet skal ha tett lokk, for dyrene er små og kan slippe ut gjennom smale sprekker. Det må samtidig være ventilasjon, slik at luften ikke blir stillestående.

TEMPERATUR

Om dagen skal terrariet holdes på 26-28 °C. Om natten faller temperaturen til omtrent 22 °C om sommeren og 18 °C om vinteren. Lysstoffrøret gir normalt tilstrekkelig varme. Kan temperaturen ikke nås, kan en varmematte eller et varmekabel legges under ventilasjonsåpningen foran, styrt av en termostat.

Hold terrariet unna sørvendte vinduer, og mål temperaturen øverst og nederst med et digitalt termometer. Over 30 °C bør terrariet kjøles ned.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge rundt 70 %. Det er lett å holde ved å sprøyte terrariet én gang om dagen, gjerne om kvelden, slik at blader og bark blir fuktige. Bunnsubstratet holdes hele tiden lett fuktig, men det skal også være et tørt sted, og god ventilasjon forebygger mugg.

Dyret drikker dråper fra planter og bark etter sprøyting. Sett i tillegg frem en liten, lav skål med friskt vann, og skift vannet hver dag. Et hygrometer viser om fuktigheten holder seg.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er aktiv i skumringen og om natten og skjuler seg om dagen. Terrariet belyses og varmes opp med et lysstoffrør, slått på 12 timer om dagen om sommeren og 10 timer om vinteren, styrt av en tidsbryter. UVB er valgfritt. Et svakt UVB-rør for skyggedyr kan brukes, og det må alltid være mørke skjul der dyret kan unngå lyset.

Om natten skal terrariet være helt mørkt. Levende planter trives bedre med godt lys om dagen.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten lever av små insekter og andre små leddyr. Gi for eksempel små sirisser, bananfluer, spretthaler og små skrukketroll som er mindre enn dyrets hode. Tilby fôr annenhver til hver tredje dag, og juster etter hvor fyldig kroppen og halerota er.

Dryss alltid fôrdyrene med et vitamin- og mineraltilskudd, og sett frem en liten skål med knust sepiaskall, slik at hunnene kan ta ekstra kalk. Fôr om kvelden, når dyret er aktivt, og ta ut fôrdyr som ikke blir spist. Mange dyr i handelen er viltfangede og i dårlig hold og må bygges opp med variert, godt fôr.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

ATFERD OG HÅNDTERING

Ebenavia inunguis er liten, langsom og luskende, men den er ikke egnet til håndtering. Dyr man prøver å ta opp, kan flykte og kaste halen. Se på arten som et dyr man ser på i terrariet, særlig i skumringen.

Et par eller en hann med noen hunner kan holdes sammen, og to hanner kan i noen tilfeller også gå sammen. Gi mange skjul, følg med på bitt, manglende haler og dyr som går ned i vekt, og del dyrene hvis det er uro.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene kan skilles på klørne: hunnen har små klør på tærne på bakføttene, mens hannen mangler dem. Hannene er dessuten litt mindre. Alder og vekt ved kjønnsmodning er ikke dokumentert, men et dyr bør være fullvokst før det settes i avl.

PARRING

Avl i fangenskap lykkes bare sporadisk, og en bestemt avlssesong er ikke dokumentert. Den kjøligere nattemperaturen og den kortere dagen om vinteren etterligner årstidene og kan være en hjelp. Følg med på dyrene de første dagene etter at de er satt sammen, og del dem hvis hunnen blir jaget eller skadet.

Gi hunnen godt fôr og rikelig med kalk, slik at hun kan legge egg uten å ta skade av det.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger to egg om gangen, av og til bare ett. Hos den nærstående *E. boettgeri* bærer hunnene ett eller to egg. De fleste eggene i fangenskap kommer fra viltfangede hunner som allerede er drektige, og de legger bare sjelden igjen i terrariet. Antall eggkull i året er ikke kjent.

Gi hunnen et fuktig eggleggingssted, for eksempel en liten bakke med fuktig jord og sphagnum under en korkbark, og sjekk bunnsubstratet og skjulene forsiktig etter egg.

INKUBASJON

Faktaboksens 60-90 dager ved 24-27 °C er et anslag ut fra lignende små gekkoer.

Flytt eggene forsiktig til en liten boks med lett fuktig substrat, for eksempel perlitt eller vermikulitt, uten å vende dem. Boksen skal ha små lufthull og stå ved stabil temperatur. Hold substratet lett fuktig, men ikke vått, og sjekk boksen uten å forstyrre eggene. Egg som faller sammen og blir muggne, er som regel døde.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er svært små og trenger et lite terrarium eller en faunaboks med fuktig bunn, skjul og blader. Sprøyt daglig, og hold klimaet som hos de voksne.

De aller minste dyrene må ha svært smått fôr som spretthaler og nyklekte sirisser, dysset med tilskudd. Hold ungene enkeltvis til det er klart hvordan de klarer seg sammen, og følg med på at de vokser. Vekst og alder ved kjønnsmodning er ikke dokumentert.

Helse og vanlige feil

Levealderen er ikke kjent, og 5-8 år i faktaboksen er et anslag. De typiske feilene er de samme som hos andre små, skoglevende gekkoer:

- For mye varme og for tørr luft, som gir stress, uttørking og manglende appetitt.
- Konstant vått bunnsubstrat og dårlig ventilasjon, som gir mugg og hudproblemer.
- Mangel på kalk og D3-vitamin, som gir bløte knokler. Dryss fôrdyrene og sett frem sepiaskall.
- Hudrester på tær og halespiss ved for tørr luft. Sørg for en fuktig del i terrariet.
- Viltfangede dyr i dårlig hold. De må bygges opp med godt fôr og ro.
- Mistet hale etter håndtering eller slagsmål. Halen vokser ut igjen, men det tærer på dyrets reserver.

Oppsøk veterinær med erfaring i krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.